

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 415/2010-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. novembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. T. L., B., zastúpeného advokátom JUDr. P. Č., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 47/2006 a jeho uznesením z 3. augusta 2009, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 328/2009 a jeho uznesením z 30. novembra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 69/2010 a jeho uznesením z 19. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. T. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2010 doručená sťažnosť Ing. T. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie

základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 47/2006 a jeho uznesením z 3. augusta 2009, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 328/2009 a jeho uznesením z 30. novembra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 69/2010 a jeho uznesením z 19. mája 2010.

2. Zo sťažnosti vyplýva:

„Sťažovateľ podal dňa 30. 5. 2006 Okresnému súdu... návrh na začatie konania... proti odporcovi... Ú... o náhradu škody spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorá bola vedená u tohto súdu pod č. k. 22 C 47/06...

Sťažovateľ dňa 05. 03. 2009 predložil doplnenie žaloby a zmenu petitu žaloby... dňa 16. 03. 2009 sa uskutočnilo súdne pojednávanie s tým, že uznesením bola pripustená zmena žalobnému petitu v zmysle návrhu zo dňa 05. 03. 2009. Na tomto pojednávaní opätovne sa nedostavil štatutárny zástupca odporcu, ale ani oprávnená osoba, ktorá mala konať pred súdom nakoľko v danej právnej veci bola žalovaná Slovenská republika. Odporcu zastupovala právna zástupkyňa odporcu v zmysle písomného poverenia, ale iba na zastupovanie, nie na konanie pred súdom...

Na predložené doplnenie a rozšírenie návrhu... súd bezdôvodne nereagoval, neakceptoval túto rozhodujúcu skutočnosť záznamom v zápisnici o pojednávaní a ani neoboznámil s jeho obsahom právneho zástupcu odporcu (ďalej len „PZO“, pozn.). Následne sa PZO nevyjadril k týmto predloženým doplneniam a rozšíreniam návrhu na začatie konania, nakoľko ich súd nepredložil na vyjadrenie PZO...

Vzhľadom na vyslovený právny názor vtedajšieho samosudcu a neurčitý termín ďalšieho pojednávania... sťažovateľ sa rozhodol predložiť súdu späťvzatie návrhu na začatie konania v predmetnej právnej veci... a to doručením súdu dňa 19. 03. 2009...

Následne Okresný súd... uznesením... zo dňa 03. 08. 2009 rozhodol, že zastavuje konanie, ale navrhovateľ je povinný zaplatiť náhradu trov konania v sume 4 528,45 Eur právnej zástupkyne odporcu...

Sťažovateľ vidí ďalšie porušenie jeho ústavných práv v tom, že sa neuskutočnilo verejné pojednávanie v predmetnej veci – späťvzatie návrhu na konanie, ale ani vo veci rozhodovania o trovách konania...

Proti tomuto uzneseniu sa... sťažovateľ... odvolal len v časti výroku súdu o zaplatení náhrady trov konania... V tomto odvolaní sťažovateľ uviedol konkrétne preukázateľné skutočnosti a listinné dôkazy, ktoré zakladajú a potvrdzujú dôvody hodné osobitného zreteľa...

Krajský súd... uznesením zo dňa 30. 11. 2009 rozhodol tak, že uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania potvrdil... odvolací súd formálne konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, bez toho, aby v odôvodnení vyhodnotil skutočnosti, na základe ktorých dospel k tomuto právnemu názoru. Ďalej súd... bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie je možné vyhovieť. Takýto postup odvolacieho súdu síce umožňuje zákon, ale za podmienky, že bol súdom prvého stupňa zistený skutkový stav veci. A to sa v danej právnej veci nestalo pričom navrhovateľ ako sťažovateľ nedal súhlas k verejnému vyhláseniu uznesenia bez uskutočnenia verejného odvolacieho konania. Tým došlo zo strany odvolacieho súdu k porušeniu ústavného práva sťažovateľa...

Sťažovateľ využil aj inštitút dovolania, keď predložil dňa 28. 01. 2010 príslušnému súdu dovolanie...

Najvyšší súd... ako dovolací súd svojim uznesením... zo dňa 19. mája 2010 rozhodol, že dovolanie sťažovateľa... odmieta a súčasne stanovil náhradu trov pre PZO. Ako dôvody odmietnutia sú uvedené najmä v tom, že ide o neprípustné dovolanie...“

3. Sťažovateľ ďalej uviedol, že v jeho prípade „Porušené bolo... Základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy... právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... Základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“. Podľa jeho názoru „postupom a rozhodnutím Okresného súdu... a Krajského súdu... došlo k... jednostrannosti v rozhodovaní, vec nebola spravodlivo prejednaná pričom tieto súdy neumožnili sťažovateľovi vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, neumožnili mu uplatniť svoje ústavné právo konať pred súdom... Aj dovolací súd rozhodoval závisle, jednostranne nerešpektujúc platnú judikatúru vo vzťahu k výkladu

a aplikácii § 21 O. s. p. ... zo strany dovolacieho súdu... došlo k neopodstatnenému odmietnutiu dovolania sťažovateľa s odôvodnením, že údajne ide o neprípustné dovolanie.“.

4. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu „zákonnosti a základných práv sťažovateľa na úrovni... Okresného súdu...“ došlo tým, že tento (ale aj „v danej právnej veci všetky zainteresované súdy“) nemali záujem správne aplikovať citované ustanovenia zákona [§ 21 ods. 4 a 5 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien (ďalej aj „OSP“), pozn.]. Sťažovateľ tiež uviedol, že „súdy (a v prvopočiatku najmä okresný súd, pozn.) konali a postupovali svojvoľne, nerešpektovali platnú judikatúru, vedome nechceli rozlíšiť inštitút konania pred súdom oprávnenou osobou ak je žalovaná Slovenská republika pred inštitútom zastupovania právnym zástupcom... Samosudca vedel o potrebe správnosti označenia správneho štátneho orgánu, ktorý má konať za Slovenskú republiku a tým aj o preukázaní takejto oprávnenosti každého, kto má konať za štát... zo strany súdu došlo k porušeniu ustanovenia § 103 O. s. p... § 104 ods. 2 O. s. p... § 115 ods. 1 O. s. p... § 123 O. s. p...“. Sťažovateľ ďalej tvrdil, že mu „nebolo umožnené súdom, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Dôkazom tohto tvrdenia je skutočnosť, že celé odôvodnenie v uznesení súdu na prvom stupni vo vzťahu k určaniu náhrady trov konania pre PZO sa síce opiera o citované ustanovenia O. s. p., ale bez toho, aby súd preskúmal aplikačné kritéria zo súdnej praxe pre dôvody hodné osobitného zreteľa pre odpustenie určenia náhrady trov konania na základe predložených listinných dôkazov... Je nepochybné, že súd správne neakceptoval vznesený dôvod nesúhlasu PZO o zastavení predmetného konania...“.

5. K namietanému porušeniu „zákonnosti a základných práv sťažovateľa na úrovni... Krajského súdu... malo dôjsť tým, že odvolací súd... sa neviazal rozsahom a dôvodmi odvolania... sťažovateľom v celom rozsahu. Svedčí o tom obsah odvolania v porovnaní s odôvodnením uznesenia odvolacieho súdu... odvolací súd sa nezaoberal námietkou navrhovateľa - sťažovateľa o porušení § 21 ods. 4, ods. 5 O. s. p. v tom, že bola žalovaná Slovenská republika a pred súdom mala konať oprávnená osoba. Je všeobecne známe, že advokát zastupuje odporcu z hľadiska procesného a nekoná ako oprávnená osoba pred súdom... Túto skutočnosť odvolací súd vedome prehliadol a... uviedol, že zastupovanie

odporcu právnym zástupcom je v súlade so zákonom nakoľko takéto zastupovanie umožňuje ústava každej fyzickej či právnickej osobe... Sťažovateľ je toho názoru, že odvolací súd nemal rozhodnúť bez toho, aby nenariadil verejné odvolacie pojednávanie... Sťažovateľ je taktiež toho názoru, že v súlade s § 115 ods. 1 O. s. p., odvolací súd mal nariadiť verejné pojednávanie vo veci samej a predvolať účastníkov konania... “.

6. Porušenie „zákonosti a základných práv sťažovateľa na úrovni... Najvyššieho súdu...“ odôvodnil sťažovateľ tým, že „Uznesenie dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa z dôvodu neprípustnosti dovolania a svojvoľného výkladu a nesprávnej aplikácii § 21 O. s. p., považuje sťažovateľ za hrubé porušenie zákonosti... Sťažovateľ je toho názoru, že zo strany... najmä dovolacieho súdu... došlo v predmetnej právnej veci k negácii platnej judikatúry a publikovaných nálezov ústavného súdu. Aj takýto prístup a konanie súdov svedčí o tom, že ide o závislé, jednostranné rozhodovanie s porušovaním základných práv občanov Slovenskej republiky.“.

7. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo Ing. T. L., aby sa jeho vec prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy... a právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom..., podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ... postupom Okresného súdu... v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 47/2006, Krajským súdom... v konaní vedenom pod č. k. 5 Co 328/2009 a... Najvyšším súdom... v konaní vedenom pod č. 5 Cdo 69/2010 porušené bolo.

2. Krajský súd... postupom a vydaním uznesenia... z 30. 11. 2009 porušil právo Ing. T. L. na spravodlivé, verejné súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., čl. 48 ods. 2 Ústavy...

3. Uznesenie Krajského súdu... č. k. 5 Co 328/2009-392 z 30. 11. 2009 vo výroku o potvrdení uznesenia Okresného súdu... č. k. 22 C 47/2006-333 z 03. 08. 2009 zrušuje.

4. *Okresný súd... postupom a uznesením č. k. 22 C 47/2006-333 z 03. 08. 2009 porušil právo Ing. T. L. na spravodlivé, verejné súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., čl. 48 ods. 2 Ústavy...*

5. *Uznesenie Okresného súdu... z 03. 08. 2009 zrušuje a vec v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.*

6. *Uznesenie... Najvyššieho súdu... č. k. 5 Cdo 69/2010 zo dňa 19. mája 2010 zrušuje.*

7. *Okresný súd... je povinný nahradiť JUDr. P. Č., advokátovi do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia trovy konania... na účet advokáta.“*

II.

8. Sťažovateľ k sťažnosti okrem iných písomností predložil namietané rozhodnutia v jeho veci konajúcich všeobecných súdov a svoje procesné návrhy im predchádzajúce, t. j. uznesenie okresného súdu č. k. 22 C 47/06-333 z 3. augusta 2009, odvolanie sťažovateľa z 10. septembra 2009 proti tomuto uzneseniu, uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Co 328/2009 z 30. novembra 2009, dovolanie sťažovateľa z 27. januára 2010 proti tomuto uzneseniu a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 69/2010 z 19. mája 2010, ktorých podstatné časti vzhľadom na ich vecnú a právnu nadväznosť považuje ústavný súd za relevantné oboznámiť.

9. Okresný súd uznesením č. k. 22 C 47/06-333 z 3. augusta 2009 na návrh sťažovateľa „*spätvzatie návrhu na konanie*“ z 18. marca 2009 zastavil konanie o sťažovateľovej žalobe z 30. mája 2006, ktorou sa domáhal proti žalovanej „*Slovenská republika – Ú... o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci*“. Okresný súd súčasne uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v sume 4 528,45 € na účet jej právnej zástupkyne. Okresný súd svoje rozhodnutie v podstatnom odôvodnil takto: „*Navrhovateľ, potom čo súd na pojednávaní konanom dňa 15. 12. 2008 vyslovil ako sa mu javí právne posúdenie veci - §100 ods. 1 OSP, podaním doručeným tunajšiemu súdu dňa 19. 3. 2009, oznámil súdu, že berie svoju žalobu v celom rozsahu späť a žiadal, aby súd konanie s poukazom na ustanovenie § 96 O. s. p. zastavil a nepriznal odporcovi náhradu trov konania podľa §150 OSP...*

Odporca... oznámil súdu, že nesúhlasí so zastavením konania podľa § 96 ods. 2 OSP, eventuálne, ak sa súd nestotožní z jeho dôvodmi tak žiadal, aby súd v uznesení, ktorým konanie zastaví, priznal odporcovi trovy konania. Svoj nesúhlas so zastavením konania odôvodnil tým, že takýmto konaním navrhovateľa dochádza k zahlcovaniu tunajšieho súdu sporovou agendou, ktorá nie je dôvodná. Navrhovateľ podal na odporcu na tunajšom súde niekoľko návrhov na začatie konania, niektoré z nich aj duplicitne. Odporca neupiera navrhovateľovi právo na súdnu ochranu (čl. 46 Ústavy SR), toto právo by sa však nemalo zneužívať. Odporca je presvedčený, že nakoľko súdom vyjadrené predbežné právne posúdenie veci navrhovateľovi zjavne nevyhovovalo, zobral žalobný návrh späť...

Ustanovenie § 96 OSP rešpektuje navrhovateľa ako dominus litis. Iba výnimočne, ak navrhovateľ vezme návrh späť, súd konanie nezastaví. Je to tak iba v prípade, ak odporca so späťvzatím návrhu z vážnych dôvodov nesúhlasí. Za vážny dôvod možno považovať prípad, ak by zastavením konania bola odopretá odporcovi súdna ochrana. V danom prípade však súd takýto dôvod na strane odporcu nevzhliadol. Odporca ako jediný dôvod, ktorý považoval za vážny (t. j. väčšej intenzity) uviedol, že takýmto konaním navrhovateľa dochádza k zahlcovaniu tunajšieho súdu sporovou agendou, ktorá nie je dôvodná. Odporca je presvedčený, že nakoľko súdom vyjadrené predbežné právne posúdenie veci navrhovateľovi zjavne nevyhovovalo, zobral žalobný návrh späť. Takáto skutočnosť však nie vážnym dôvodom pre ktorý by súd konanie pre späťvzatie žalobného návrhu nezastavil. Každý má právo, v prípade ak sa domnieva, že bol ukrátený na svojich právach, domáhať sa ochrany svojich práv na nezávislom súde. Toto právo nepochybne patrí aj navrhovateľovi. To, že navrhovateľ vedie voči odporcovi viaceré sporov (hoci aj duplicitne) sa v prípade navrhovateľovho neúspechu prejaví v rozhodnutí o náhrade trov konania. Nemožno, bez ďalšieho, však takúto skutočnosť považovať za zneužívanie práva a odoprieť fyzickej osobe (navrhovateľovi) spravodlivosť (denegatio justitiae). Okrem uvedeného odporcom prezentovaný vážny dôvod v nijakom smere nesúvisí so samotným predmetom sporu, ale skôr smeruje k osobe navrhovateľa. Odporca v nijakom smere neuviedol, čím by sa jeho právne postavenie zastavením konania zhoršilo, prípadne výrazne dotklo jeho práv. Vzhľadom na uvedené, súd nepovažoval dôvody nesúhlasu odporcu so späťvzatím žalobného návrhu navrhovateľa za vážne, preto na ne neprihliadal a konanie s poukazom na ustanovenie § 96 ods. 1 zastavil.

V zmysle § 146 ods. 1 písm. c) OSP žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie bolo zastavené. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Zavinenie je potrebné posudzovať len z procesného hľadiska. Tam kde zastavenie konania bolo zavinené účastníkom, súd prizná ostatným účastníkom náhradu nákladov konania, ktoré v konaní účelne vynaložili na uplatňovanie alebo bránenie svojho práva. Súd mal v danom prípade za to, že bol naplnený dôvod na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia odporcovi, nakoľko navrhovateľ zavinil, že sa konanie muselo zastaviť, pričom odporca prostredníctvom svojho právneho zástupcu, ktorý prevzal jeho právne zastupovanie, na základe výzvy súdu zaslal vyjadrenie k žalobnému návrhu, zúčastnil sa pojednávaní konaných dňa 15. 12. 2008, 16. 3. 2009, čo možno považovať za úkony účelne vynaložené na bránenie svojho práva...

Pokiaľ ide o aplikáciu § 146 ods.2 prvá veta O. s. p. pri rozhodovaní o náhrade trov procesného zastúpenia súd dospel k záveru, že v danom prípade treba vychádzať z princípu zavinenia z procesného dôvodu, ktorý je rešpektovaný citovaným ustanovením. Navrhovateľ tým, že svoj nárok na náhradu škody uplatňoval podľa zákona č. 514/2003 Z. z. ..., hoci odporca, v právnom vzťahu voči navrhovateľovi, nikdy nevystupoval ako orgán verejnej moci (resp. nerealizoval voči nemu výkon svojej právomoci ako orgán verejnej moci), si sám zavinil, že nemohol mať vo veci úspech bez ohľadu na to, či vzal späť návrh alebo by bolo vo veci rozhodnuté. Späťvzatie návrhu vykonal až 19. marca 2009, pričom žalobný návrh bol súdu doručený v roku 2006.

Vzhľadom na uvedené súd priznal odporcovi náhradu trov konania nasledovne...

Navrhovateľ v podaní, ktorým vzal žalobný návrh v celom rozsahu späť, žiadal, aby súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikoval § 150 OSP. Ako dôvod hodný osobitného zreteľa vidí v tom, že je toho času v nútenom predčasnom starobnom dôchodku aj z titulu nezákonného konania a postupu odporcu a rovnako zaviazaním k náhrade trov konania by došlo u navrhovateľa aj k zníženiu jeho životnej úrovne...

Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa § 150 OSP, treba prihliadať v prvom rade na majetkové,

sociálne, osobné a ďalšie pomery všetkých účastníkov konania a treba vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie § 150 OSP sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a pod.

V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania. Zo slovného znenia uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad, a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 150 preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania. Vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený.

Dôvody uvádzané navrhovateľom však nemožno považovať za také, ktoré by odôvodňovali výnimočné použitie tohto zákonného ustanovenia. Len dôvod, že navrhovateľ je poberateľom predčasného starobného dôchodku nie je sám o sebe dôvodom hodným osobitného zreteľa. V takomto prípade by súd musel aplikovať ustanovenie § 150 OSP vo všetkých konaniach, v ktorých boli neúspešnými účastníkmi starobní dôchodcovia, čo však nie je účelom § 150 OSP. Rovnako (nakoľko nedošlo k meritórnemu prejednaniu veci) nemal súd zo strany navrhovateľa preukázanú ním tvrdenu skutočnosť, že do starobného dôchodku musel odísť výlučne z dôvodu nezákonného postupu odporcu voči osobe navrhovateľa. Uvedené je len tvrdením navrhovateľa. Pokiaľ ide o samotný postoj účastníkov konania v priebehu konania, súd konštatuje, že obaja účastníci konania sa riadne zúčastnili oboch nariadených pojednávaní, boli naň riadne pripravený, vždy riadne reagovali na písomné výzvy súdu (inak povedané boli procesné disciplinovaní)... Pokiaľ ide o okolnosti danej veci, súd poznamenáva, že navrhovateľ potom, čo súd predbežne uviedol ako sa mu javí právne posúdenie veci a v deň doručenia späťvzatia žalobného návrhu, doručil tunajšiemu súdu nový žalobný návrh (vedený pod sp. zn. 25 C 98/09) v rámci

ktorého súd prejednáva spor rovnakých účastníkov, s rovnakým predmetom konania (navrhovateľ však už nežiada nemajetkovú ujmu vo výške 11 mil. Sk) na základe rovnakých skutkových okolností ako to bolo v tomto spore. V prípade jeho úspechu v spore, mu konajúci súd prizná aj náhradu trov konania. Súd má za to, že každý účastník konania si pred podaním žaloby musí zvážiť akú má šancu byť v spore úspešný (resp. čiastočne úspešný) a musí predpokladať aj svoj prípadný neúspech v konaní spojený s povinnosťou nahradiť trovy konania úspešnému účastníkovi (navrhovateľ vedie s odporcom viaceré súdne konania). V prípade, ak účastník sporu požaduje nemajetkovú ujmu vo výške niekoľkých miliónov Sk, musí predovšetkým disponovať dostatkom právne relevantných dôkazov, ktoré existenciu nemajetkovej ujmy v takejto výške preukazujú (práve výška požadovanej nemajetkovej ujmy tvorila najväčšiu časť vymeriavacieho základu pre určenie hodnoty úkonu právnej pomoci). Navrhovateľ v konaní (okrem požiadavky vypracovať znalecký posudok) takéto dôkazy neoznačil.

Vzhľadom na vyššie uvedené súd v predmete sporu, v postoji účastníkov konania, v ich pomeroch, ako i v dôvodoch uvádzaných navrhovateľom nevzhladol dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by umožnil súdu na daný prípad (ako prípad výnimočný) aplikovať, pri rozhodovaní o trovách konania, ustanovenie § 150 OSP, ani nevidel dôvod *ex offio* bližšie skúmať majetkové príp. iné pomery účastníkov konania, nakoľko takáto potreba v priebehu konania (vzhľadom na predmet sporu, osoby účastníkov konania) nevzišla...“

10. Uznesenie okresného súdu napadol sťažovateľ odvolaním z 10. septembra 2009, v ktorom na podporu svojich tvrdení o nezákonnosti prvostupňového rozhodnutia v podstatnom uviedol: „... Odvolanie odôvodňujem len z dôvodov uvedených v ust. § 205 ods. 2 písm. a), b), c) OSP v nadväznosti na ust. § 221 ods. 1 písm. f) OSP.

Uznesenie považujem za neprimerane tvrdé, nezohľadňujúce skutočný stav navrhovateľa, rozhodujúce okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu návrhu na súde, postoj účastníkov konania v priebehu konania, ale najmä nebola skúmaná v dostatočnom rozsahu existencia podmienok hodných osobitného zreteľa prihliadajúc na majetkové, sociálne, osobné a ďalšie pomery navrhovateľa ako účastníka konania. Som toho názoru, že súd v dostatočnej miere neskúmal dopad svojho rozhodnutia o náhrade trov na majetkové

pomery i psychiku navrhovateľa ako oprávneného účastníka... Som toho názoru, že v danom prípade ide o výnimočný prípad a preto súdu predkladám tieto dôvody hodné osobitného zreteľa pričom predpokladám, že súd bude vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci... Došlo k vade uvedenej v ust. § 221 ods. 1 písm. f) OSP... Konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie v napadnutej veci... Súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností... Vedomé obštrukcie zo strany odporcu voči mojej osobe ako účastníkovi konania či bývalému štátnemu zamestnancovi u odporcu... Týmto uznesením i ďalším postupmi a konaním odporcu, ale aj už PZO dochádza k nespochybniteľnému, negatívnemu dopadu na zdravie navrhovateľa... Likvidačné metódy odporcu voči mojej osobe vrátane prejavov politickej arogancie moci odporcu, ale aj diskriminačné konanie voči mojej osobe sú známe a preukázateľné... Stanovenie výšky náhrady trov konania a jej odôvodnenie súdom, podľa mojich poznatkov a známych skutočností, je nesprávne...“ Následne sťažovateľ podrobne argumentoval o zistenom skutkovom a právnom stave jeho právnej veci.

11. Ústavný súd k obsahu odôvodnenia odvolania poznamenáva, že sťažovateľ v ňom nenamietal porušenia ustanovení § 21 ods. 4 a 5 OSP a z tohto porušenia vyplývajúcu ním tvrdenú neústavnosť postupu okresného súdu (táto skutočnosť tvorí podstatu jeho argumentov v ústavnej sťažnosti, pozn.). Sťažovateľ len dokumentačne v rámci argumentácie ním tvrdenej nezákonnosti postupu súdu pri neurčení termínu pojednávania o jeho späťvzatí návrhu na konanie, a to v súvislosti s možnosťou predvolania a zistenia právneho názoru štatutárneho zástupcu odporcu, uviedol, že doteraz (dovtedy) nebol na pojednávanie „predvolaný štátny orgán (štatutárny zástupca, pozn.), alebo osoba v súlade s ust. § 21 ods. 4, 5 O. s. p., ktorí mali konať pred súdom a nie advokát...“, čím v konečnom dôsledku „došlo aj k porušeniu zásady ústavnosti konania“.

12. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 328/2009 z 30. novembra 2009, ktorým „uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania“ potvrdil a súčasne mu uložil povinnosť „zaplatiť náhradu trov odvolacieho konania vo výške 695,33 €...“.

13. Proti druhostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ dovolanie z 27. januára 2010, ktoré doručil okresnému súdu 28. januára 2010. V dovolaní okrem iného uviedol:

„... Dovolanie podáva v zákonnej lehote navrhovateľ v zmysle ust. § 237 písm. f) O. s. p. proti uzneseniu Krajského súdu... zo dňa 30. 11. 2009 a napáda výrok uznesenia, ktorým bolo potvrdené uznesenie... Okresného súdu... zo dňa 03. 08. 2009, podľa ktorého navrhovateľ je povinný zaplatiť odporcovi... náhrady trov konaní... Podľa § 21 ods. 4, ods. 5 O. s. p., za štát pred súdom koná štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu... V dňoch 15. 12. 2008 a 16. 03. 2008 sa uskutočnili súdne pojednávania na Okresnom súde... na ktorých však... nekonal štatutárny zástupca odporcu pred týmto súdom, keď bola žalovaná Slovenská republika... V dôsledku tohto pochybenia súdu, nemohol navrhovateľ konať pred súdom už aj tým, že nemohol klásť otázky zástupcovi, ktorý je oprávnený konať pred súdom za štát resp. štátny orgán... Dovoľujem si pripomenúť, že v danom prípade sa nejedná o právne zastupovanie odporcu s menovanou advokátkou, ale ide o konanie pred súdom štatutárnym zástupcom odporcu resp. oprávnenou osobou, keďže žalovaná je Slovenská republika... Okresný súd... bez pojednávania resp. konania... určil náhradu trov konania, bez toho, aby som mal možnosť konať pred súdom vo veci priznania resp. nepriznania náhrady trov konania... Súd prvého stupňa i odvolací súd nemali záujem, aby v konaní sa zaoberali a vyhodnotili všetky moje námietky, ktorými som preukázal existenciu podmienok hodných osobitného zreteľa... Týmto postupom mi odvolací súd neumožnil konať pre súdom.“

14. K sťažovateľovej argumentácii ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ ako hlavný, no najmä v konaní pred všeobecnými súdmi doteraz neuplatnený dôvod ním tvrdenej nezákonnosti a z nej následne vyplývajúcej neústavnosti postupu týchto súdov prvý raz uviedol porušenie ustanovení § 21 ods. 4 a 5 OSP.

15. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa uznesením sp. zn. 5 Cdo 69/2010 z 19. mája 2010 odmietol.

16. Ústavný súd ešte pred samotným posudzovaním dôvodnosti sťažovateľovej sťažnosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať na svoje uznesenie č. k. II. ÚS 125/2010-23 z 18. marca 2010, ktorým odmietol predchádzajúcu sťažovateľovu sťažnosť (doručenú mu 10. februára 2010) vychádzajúcu z identického skutkového základu (namietania neústavnosti konania o jeho právnej veci vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 22 C 47/2006 a jeho uznesenia z 3. augusta 2009, odvolacieho konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 5 Co 328/2009 a jeho uznesenia z 30. novembra 2009), avšak s odlišnou dôvodovou argumentáciou (namietanie postupu okresného súdu so zbytočnými prietiahmi v konaní, namietanie porušenia práva na spravodlivé súdne konanie oboma vo veci konajúci súdmi). Sťažnosť smerujúca proti okresnému súde bola odmietnutá z dôvodu oneskorenosti jej podania (v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy) a tiež z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej rozhodovanie (v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) z dôvodu, že proti prvostupňovému rozhodnutiu bolo podané odvolanie, o ktorom rozhodol (poskytol ochranu iný súdny orgán) krajský súd. Sťažnosť smerujúca proti rozhodnutiu krajského súdu bola odmietnutá ako neprípustná z dôvodu predčasnosti jej podania ústavnému súde, lebo sťažovateľ sa súčasne domáhal nápravy svojich práv dovolaním na najvyššom súde.

III.

17. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Sťažovateľ sa domáhal toho, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva, aby sa jeho vec verejne prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, uznesením okresného súdu č. k. 22 C 47/2006-333 z 3. augusta 2009, uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Co 328/2009 z 30. novembra 2009 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 69/2010 z 19. mája 2010, a tiež toho, aby ústavný súd tieto uznesenia zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu (bod 7).

19. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

20. Podľa čl. 127 ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ústavný súd zásadne nemá právomoc rozhodovať o takých sťažnostiach, o ktorých je oprávnený podľa platných právnych predpisov rozhodovať iný (všeobecný) súd.

21. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

22. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého uznesenia okresného súdu preto, lebo na základe podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti (v sťažnosti) namietanému uzneseniu okresného súdu č. k. 22 C 47/06-333 z 3. augusta 2009 podal riadny opravný prostriedok – odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd. Ústavný súd preto nemá právomoc na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie práv sťažovateľa predmetným uznesením okresného súdu. Ďalším dôvodom odmietnutia sťažnosti v tejto jej časti je jej neprípustnosť § 25 ods. 2 v spojení s § 24 bodom a) zákona o ústavnom súde z dôvodu existencie procesnej prekážky veci už rozhodnutej (*res iudicata*), pretože namietaným porušením označených práv predmetným uznesením okresného súdu sa už zaoberal ústavný súd v konaní sp. zn. II. ÚS 125/2010 a rozhodol o ňom svojím uznesením z 18. marca 2010 (bod 16).

23. Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti domáha tiež vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva, aby sa jeho vec verejne prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 69/2010 z 19. mája 2010, ktorým dovolanie sťažovateľa z 27. januára 2010 odmietol podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP a jemu predchádzajúcim potvrdzujúcim rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 5 Co 328/2009 z 30. novembra 2009.

24. Podľa ustáleného právneho názoru ústavného súdu účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu vrátane práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je Občiansky súdny poriadok.

25. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane odvolacieho konania či konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnymi názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07). Rovnako ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

26. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

27. Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného

prostriedku (odvolania či dovolania) uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž sudy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného odvolania či dovolania vôbec boli naplnené.

28. Pokiaľ sťažovateľ namietal porušenie označených práv predmetným uznesením najvyššieho (dovolacieho) súdu, v sťažnosti vychádzal v zásade z dôvodov, ktoré uviedol aj v podanom dovolaní a ktorými sa dovolací súd zaoberal pri jeho prerokovaní (napr. aj interpretáciou a aplikáciou § 21, § 103, § 115 ods. 1 a § 214 ods. 2 OSP, pozn.). Dovolací súd ho posúdil ako také, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, a preto ho odmietol.

29. V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné sudy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné sudy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné sudy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

30. Právo na súdnu ochranu (ako aj právo na spravodlivé súdne konanie) sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci

samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené v písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 OSP.

31. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 69/2010 z 19. mája 2010, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia naopak vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vysporiadal s dôvodmi sťažovateľa, ale pretože sa s nimi nestotožnil, odmietol dovolanie ako neprípustné. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd v podstatnom uviedol, že „skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním... a... dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný...

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré vykazuje znaky jedného z tých rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O. s. p. ako rozhodnutia, kde dovolanie nie je prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania navrhovateľa z ustanovenia § 239 O. s. p. nemožno vyvodiť...

So zreteľom na navrhovateľom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd ... osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f) O. s. p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom. 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu,

3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

K odňatiu možnosti navrhovateľa pred súdom konať malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že pred súdom nekonal štatutárny zástupca odporcu, resp. oprávnená osoba, konal len právny zástupca odporcu, v dôsledku čoho navrhovateľ nemohol klásť takejto oprávnenej osobe otázky a reagovať pred ňou na tvrdenia právneho zástupcu odporcu.

Ustanovenie § 20 O. s. p. stanovuje, že pred súdom môže vystupovať účastník samostatne v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti. Pri právnických osobách (§ 18 až § 19c Občianskeho zákonníka) je stanovené v hmotnoprávnom predpise, kto za nich môže robiť právne úkony (§ 20 Občianskeho zákonníka) a kto v ich mene môže vystupovať (§ 21 ods. 1 O. s. p.), ak je účastníkom konania štát, považuje sa za právnickú osobu (§ 21 Občianskeho zákonníka) a jeho procesné zastúpenie je upravené v § 21 ods. 4 O. s. p. Podľa § 24 veta prvá, O. s. p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ako zástupcu si účastník môže podľa § 25 ods. 1 O. s. p. zvoliť vždy advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť.

V predmetnej veci je odporcom Slovenská republika zastúpená Ú., v mene ktorého koná vedúci Ú. Vedúci Ú. má postavenie štatutárneho orgánu oprávneného na všetky právne úkony a teda aj na platné udelenie plnomocenstva advokátovi na zastupovanie v konaní. Tým, že pred súdom konal právny zástupca odporcu, oprávnený na všetky úkony, ktoré v konaní môže urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O. s. p.), preto nedošlo k odňatiu možnosti navrhovateľa konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Pokiaľ dovolateľ namieta, že odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že odvolanie navrhovateľa smerovalo len proti výroku rozhodnutia súdu prvého stupňa o trovách konania, teda nešlo o vec samu a preto pojednávanie v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. nebolo potrebné nariadiť.

K odňatiu možnosti navrhovateľa konať pred súdom nedošlo ani v prípade rozhodnutia súdu prvého stupňa o zastavení konania v dôsledku späťvzatia návrhu na začatie konania bez nariadenia ďalšieho pojednávania, nakoľko nešlo o prejednanie veci samej v zmysle ustanovenia § 115 ods. 1 O. s. p.; nebolo preto potrebné (myslené ako zákonná povinnosť) nariadiť ďalšie pojednávanie.

K námietke dovolateľa, že zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu ustanovenia § 212 ods. 1 O. s. p. dovolací súd uvádza, že rozsah odvolacieho prieskumu je v zásade daný odvolaním. V zmysle § 212 ods. 1 O. s. p., je odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania. Odvolateľ teda spravidla sám určuje rozsah, v akom má byť napadnuté rozhodnutie preskúmané odvolacím súdom (či napáda rozhodnutie vo všetkých jeho výrokoch alebo len niektorý z nich alebo len z hľadiska niektorej konkrétnej veci alebo práva). Ak odvolateľ žiada preskúmať len jeden z viacerých výrokov alebo určitý výrok len o niektorej z viacerých vecí (niektorom z viacerých práv), odvolací súd je rozsahom uplatneným v odvolaní viazaný a odvolaním nenapadnuté výroky nepodrobuje svojmu prieskumu. Keďže odvolací súd preskúmal rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutom rozsahu (v časti výroku o náhrade trov konania) a preskúmal všetky skutočnosti, ktorými navrhovateľ ako odvolateľ dôvodil, je jeho námietka o odňatí možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. celkom neopodstatnená...

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania navrhovateľa nemožno vyvodiť ani z ustanovenia § 239 O. s. p. a ani z ustanovenia § 237 O. s. p.“. Svoje skutkové a právne závery uzatvoril najvyšší súd takto: „Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O. s. p. prípustné a vady uvedené v § 237 O. s. p. neboli zistené, najvyšší súd dovolanie navrhovateľa ako neprípustné podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. odmietol. ... V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O. s. p.

v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Dovolací soud priznal odporcovi náhradu...“.

32. Ústavný soud vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že v dovolacom konaní nedošlo k odňatiu možnosti preskúmania napadnutého výroku odvolacieho súdu, pretože najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľovi neodňala možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP]. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 69/2010 z 19. mája 2010 obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov a nejde o arbitrárne rozhodnutie nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

33. Z uvedených skutočností vyplýva, že medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

34. Sťažovateľ ďalej namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v označenom konaní a jeho uznesením z 30. novembra 2009, ktorým o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 22 C 47/06-333 z 3. augusta 2009 rozhodol tak, že „uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania potvrdzuje“.

35. Krajský súd v úvode namietaného uznesenia najskôr podrobne opísal skutkový a právny stav, z ktorého vychádzal okresný súd (pozri bod 9), oboznámil odvoláciu argumentáciu sťažovateľa (pozri bod 10) a stanovisko žalovanej k nej. Svoje faktické

(skutkové) a právne závery formuloval takto: „Odvolací súd... prejednal odvolanie navrhovateľa v časti výroku o náhrade trov konania bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie ju mužné vyhovieť...

Odvolací súd, stotožňujúc sa s názorom súdu prvého stupňa, len dodáva, že v predmete sporu, v postoji účastníkov konania, v ich pomeroch, ako i v dôvodoch uvádzaných navrhovateľom nie je taký dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by umožnil súdu na daný prípad aplikovať pri rozhodovaní o trovách konania ustanovenie § 150 O. s. p., a nebol dôvod *ex offio* bližšie skúmať majetkové príp. iné pomery účastníkov konania, nakoľko takáto potreba v priebehu konania vzhľadom na predmet sporu a osoby účastníkov konania nevzišla. Odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa je toho názoru, že v prejednávanej veci neboli ani splnené predpoklady pre vyslovenie povinnosti na náhradu trov konania odporcom podľa druhej vety ustanovenia § 146 ods. 2 O. s. p., pretože dôvodom späťvzatia nebolo správanie odporcu, ale vyslovenie názoru súdu, ako sa mu predbežne javí právne posúdenie veci podľa § 100 ods. 1 O. s. p.. Preto, keďže nejde o prípad podľa § 146 ods. 2 vety druhej O. s. p. z procesného hľadiska zásadne platí, že zastavenie konania zavinił navrhovateľ a podľa § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p. je povinný nahradiť trovy konania odporcovi.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. a v odvolacom konaní úspešnému odporcovi priznal náhradu trov tohto konania predstavujúcich trovy právneho zastúpenia...“

36. K obsahu odôvodnenia odvolacieho uznesenia ústavný súd poznamenáva, že keď sťažovateľ vo svojom odvolaní z 10. septembra 2009 proti prvostupňovému uzneseniu nezákonnosť (neústavnosť) postupu okresného súdu pri interpretácii a aplikácii ustanovení § 21 ods. 4 a 5 OSP nenamietal (pozri bod 11), krajský súd, ako to vyplýva z obsahu odôvodnenia jeho rozhodnutia, sa touto problematikou ako samostatne namietanou právnou skutočnosťou (tvoriacu podstatu argumentácie jeho ústavnej sťažnosti, pozn.) nezaoberal (pozri tiež § 212 ods. 1 OSP, pozn.). Odpoveď na tvrdenia sťažovateľa v tomto smere bola daná až v rámci dovolacieho konania v odôvodnení sťažnosťou namietaného uznesenia najvyššieho súdu z 19. mája 2010.

37. Z obsahu sťažnosti (a k nej pripojených písomností) vzťahujúceho sa na túto jej časť vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s nedostatočne vykonaným dokazovaním (súdy sa „nezaoberali námietkami sťažovateľa“) a právnym názorom krajského (okresného súdu), teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jeho právnej veci. Sťažovateľ predovšetkým nesúhlasil so záverom všeobecných súdov pri interpretácii a aplikácii § 21 ods. 4 a 5 OSP (v súvislosti s tým namietal aj porušenie § 103 a § 104 ods. 2 OSP) a ďalej namietal nesprávne použitie § 115 ods. 1, § 123 a § 212 ods. 1 OSP.

38. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci nezistil, že by napadnutý postup a rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 5 Co 328/2009 z 30. novembra 2009 boli svojvoľné a že by zasahovali do práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené.

39. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných ustanovení zákona (Občianskeho súdneho poriadku) je namietané uznesenie krajského súdu aj náležite odôvodnené. Ústavný súd považuje postup krajského súdu pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu za legitímny a vylučujúci možné porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením označeného práva, a preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti vo vzťahu ku krajskému súdu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

40. Sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva na verejné prerokovanie jeho veci v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 ústavy), ktoré malo byť spôsobené tým, že vo veci konajúce všeobecné súdy nesprávne interpretovali a následne aplikovali ustanovenia § 21 ods. 4 a 5 a § 115 ods. 1 OSP (okresný súd), § 214 ods. 2 a § 212 ods. 1 OSP (krajský súd).

41. Ústavný súd poznamenáva, že posudzovaním postupu v predmetnej sťažovateľovej veci konajúcich všeobecných súdov (prvého a aj druhého stupňa) majúcim podľa tvrdenia sťažovateľa porušiť čl. 48 ods. 2 ústavy sa už zaoberal najvyšší súd, ktorý nezistil v postupe podriadených všeobecných súdov pri interpretácii a aplikácii ustanovení § 21 OSP (zastupovanie žalovaného v konaní), § 214 ods. 2 OSP (nenariadenie pojednávania na odvolacom súde), § 115 ods. 1 OSP (nenariadenie pojednávania prvostupňovým súdom pri rozhodovaní o späťvzati žaloby) a tiež § 212 ods. 1 OSP (sťažovateľom tvrdené nedostatočne vykonané odvolacie konanie) porušenie označených právnych noriem, ktoré by vynucovalo (odôvodňovalo) jeho ingerenciu do už právoplatne skončeného konania ním posudzovanej sťažovateľovej právnej veci (pozri bod 31).

42. Vychádzajúc z posúdenia obsahu sťažnosti a najmä k nej pripojených písomných dokumentov (časť II rozhodnutia) ústavný súd konštatuje zjavnú neopodstatnenosť tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy postupom v jeho právnej veci konajúcich všeobecných súdov, t. j. krajského súdu (nadväzne aj okresného súdu) a najvyššieho súdu.

43. Keďže argumentácia sťažovateľa produkovaná v ním podanom dovolaní je v zásade totožná s argumentáciou uvedenou v ústavnej sťažnosti (bod 28), ústavný súd pri odôvodňovaní odmietnutia tejto časti sťažnosti poukazuje na svoje právne názory a závery, ktorými odmietol sťažovateľom namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v dovolacom konaní poukazujúc, že nezistil prípadný dôvod oprávňujúci ho zasiahnuť do právneho názoru a záverov najvyššieho súdu, prípadne ich revidovať. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho

výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia (a aj interpretácia) príslušných ustanovení všeobecne záväzného predpisu (Občianskeho súdneho poriadku), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažovateľovu sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy taktiež odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neopodstatnenosti.

44. Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už jeho ďalšími návrhmi nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2010